

A.1 HISTÒRIA DE CATALUNYA (PART I)

1. L'ANTIGUITAT A CATALUNYA

- Inici història CATALUNYA -> Edat mitjana
- Vicens Vives defineix **Catalunya** com un territori:
 - “**Redós**”, per la formació de cultures autòctones”.
 - “**Passadís**”, per la on passaran pobles vinguts de fora amb la seva cultura.
- Les restes humanes més antigues són:
 - La **Mandíbula de Banyoles**
 - L'**Home de Talteüll**

2. LA CATALUNYA ROMANA

- 206 a.C -> Roma guanya a Cartago Guerres púniques
- Romans van arribar a Empúries el 218 a.C, amb **Gneu Corneli Escipió**.
- S'inicia **Romanització intensa** de la Península Ibèrica:

SUBMISSIÓ POBLES PENINSULARS

LA ROMANITZACIÓ DE LA PENÍNSULA IBÈRICA

- *Procés pel qual la societat indígena va anar transformant-se en una comunitat basada en la civilització llatina.*

1. Costums econòmics, socials, polític i cultural ROMANS

2. Blat, vinya i olivera // Ceràmica i teixits

3. Comerç, sobretot amb Roma.

- LLATINITZACIÓ
- POLÍTICA I VIDA AL VOLTANT CIUTAT
- MÉS IMPORTANT CATALUNYA TARRACO
- XARXA URBANA BEN COMUNICADA:

Via Augusta, comunica amb Roma. (Passa per tota Catalunya)

LA LLATINITZACIÓ

- Romanització, **procés de llatinització**: introducció de la llengua llatina i del dret i la religió romanes.
- L'economia es basava en la **figura de l'esclau**,
- **l'Imperi Romà pateix gradual transformació** a partir del s.III d.C.
- **Visigots** arribaren i s'estan a la Península s. V – VIII d-C
- Al 711, els **sarraïns** (bandes armades d'Àfrica del nord), entraren a la península i derrotaren els visigots.
- 720 aprox. els sarraïns ja l'havien ocupat. Això va significar...

L'INICI DEL NAIXEMENT DE CATALUNYA COM A ENTITAT POLÍTICA INDEPENDENT.

Sarraïns vençuts a la **BATALLA DE POITIERS (732)** pel cabdill franc Carles Martell.

- L'antecedent polític immediat a la formació de Catalunya el trobem en la creació de la Marca Hispànica, impulsada per Carlemany.
- Terreny que havia de fer de frontera entre el seu regne i els dominis sarraïns
- Carlemany volia estendre la MH fins a l'Ebre, però el fracàs el 778 de la conquesta de Saragossa no ho va permetre.
- **Entrega Girona (785) + Conquesta Barcelona (801)** van permetre-li consolidar el territori de "**LA CATALUNYA VELLA**"

Catalunya Vella dividida en comtats (comptes nomenats pel rei, règim vassallatge, plens poders judicial, policial, etc. NO hereditari, independents entre sí)

Alguns comtats van agafar més importància:

Més important : CASAL DE BARCELONA – GUIFRÉ EL PILÓS

2 FENÒMENS CLAU: CATALUNYA ESDEVINGUÉS UNA UNITAT POLÍTICA INDEPENDENT (Ø vinculació vassallàtica amb el rei franc):

1. Procés hereditari del poder comtal.
 2. Desvinculació final dels comtes catalans respecte el rei franc (**988** amb el compte **BORRELL II**)
- Catalunya = unitat política **feudal, independent** i consolidada al voltant de la casa de Barcelona.

- Inici conquesta cap a la **CATALUNYA NOVA** (s. XII)

1. Tortosa el 1148
2. Lleida i Fraga 1149

Feudalisme. 3 estaments: Dos privilegiats (nobiliari + eclesiàstic). Un no privilegiat (camperols)

Legislació basada en usatges = seguretat del castell per drets senyor feudal

L'any 1137 Ramón Berenguer IV es casa amb Peronella d'Aragó =

CONFEDERACIÓ CATALANO-ARAGONESA

1. Els regnes mantenien la seva autonomia i institucions
2. Compartien monarca -> el "Compte Rei"

No va poder mantenir el territori occità a la confederació.

Perd els drets sobre Occitània a la **BATALLA DE MURET**, on va morir **Pere el Catòlic**.

Entrega Occitània a França. *Aquesta batalla enfrontava:*

Rei de França i el Papa Inocenci III VS. Catalans (per heretgisme)

Jaume I el Conqueridor inicià l'expansió en 2 direccions:

- Mallorca, Menorca i Eivissa (1229-1235)
- València (1232 - 1244). **AMB TOTS COMPARTIM CULTURA I LLENGUA**

Decendents de Jaume I:

- Sardenya, Sicília, Nàpols, Atenes i comerç nord-àfrica

INSTITUCIONS POLÍTIQUES DEL PAÍS, entre s. XIII i XV.

CORTS CATALANES

- ❖ **DEFINICIÓ.** Assambla política
- ❖ **COMPOSICIÓ.** Representants dels 3 estaments (nobiliari, eclesiàstic i reial)
- ❖ **FUNCIONS**
 1. Legislatives (aprovar impostos)
 2. Assessorament al monarca
 3. Negociació de privilegis

INSTITUCIONS POLÍTIQUES DEL PAÍS, entre s. XIII i XV.

DIPUTACIÓ DEL GENERAL (s. XIV)

- ❖ **DEFINICIÓ.** Òrgan permanent de les Corts
- ❖ **COMPOSICIÓ.** 3 diputats (un per estament) i 3 oïdors de comptes.
- ❖ **FUNCIONS**
 1. Executives de les decisions de les Corts
 2. Defensa de Constitucions i lleis
 3. Recaptació de subsidis i impostos

INSTITUCIONS POLÍTIQUES DEL PAÍS, entre s. XIII i XV.

CONSELL DE CENT

- ❖ **DEFINICIÓ.** Institució representativa de l'administració local de BCN
- ❖ **COMPOSICIÓ.** 100 prohoms de la ciutat, representants dels estaments de BCN: burgesia, mercaders i menestrals
- ❖ **FUNCIONS**
 1. Consultives i de control sobre els cinc consellers que governaven la ciutat.

3 crisis van originar la decadència de Catalunya:

1. **LA CRISI ECONÒMICA I DEMOGRÀFICA**
2. **LA CRISI POLÍTICA**
3. **LA CRISI SOCIAL del s. XV**

CRISI ECONÒMICA

- **Desequilibri entre la població i la producció agrària**, ja que no hi havia prou producció per alimentar a tothom.
- Provocava que una mala collita suposés una crisi de subsistència.

CRISI DEMOGRÀFICA

- **Despoblació al camp** + reducció producció agrícola.
- **Reducció activitat artesanal** a les ciutats i activitat comercial (descobriment Amèrica)

CRISI POLÍTICA

- Mort **Martí l'Humà** sense descendència (últim rei Casa de Barcelona)
- Ferran d'Antequera (família castellana) = successor i nou rei de la Corona d'Aragó, a través del **COMPROMÍS DE CASP (1412)**
- Ferran II (nét Ferran d'Ant.) es casà amb Isabel de Castella (Aragó perdia la seva pròpia monarquia)

CRISI SOCIAL

- A LA CIUTAT
 1. Enfrontaments entre la **Busca i la Biga** (grups socials amb interessos contraposats).
 2. Assalts i pogroms als calls jueus (se'ls veia com a culpables del malestar)
- AL CAMP
 3. **Guerra de les Remences** Conflicte entre pagesos i senyors.
 4. La Guerra de les Remences acabà amb la **Sentència de Guadalupe (1486)**, amb Ferran II.
 - Regulava les relacions al camp i estabilitza la situació
- 1. **Monarquia Hispànica** neix de la unió de Castella i la Confederació Catalanoaragonesa (Matrimoni Isabel de Castella i Ferran II Corona d'Aragó). El rei i la Cort instal·lats a Castella
- 2. **Catalunya en decadència (i empobriment)**, però la monarquia va permetre a Catalunya mantenir la seva identitat política + institucions (virrei = representant)
 - S'evidenciava amb el fenomen del **BANDOLERISME** (Joan Serrallonga o Perot Rocaguinarda).
- 4. **1640 GUERRA DELS SEGADORS** - FELIP IV rei Monarquia. Dues causes:

Guerra dels 30 anys a Europa + Dificultats de la hisenda reial Compte Duc Olivares

4. Guerra dels 30 anys requeria diners + homes. S'imposà la **UNIÓ D'ARMES**, perquè Catalunya n'aportés.
6. Finals dels anys 30 la Monarquia entrà en guerra amb França:
 - Exèrcit instal·lat a Catalunya (aliments + aguantar-ne els abusos)

7. Conseqüència del malestar entre els catalans **GUERRA DELS SEGADORS (1640)**, com a expressió del malestar popular
8. Els dirigents catalans van buscar ajuda i protecció a França, i Lluís XIII va ser nomenat comte de BCN.
 - Tampoc agradava perquè havien d'allotjar soldats francesos.
9. Com a conseqüència del malestar: **PAU DELS PIRINEUS (1659)** – DESMEMBRAMENT DE CATALUNYA:
 - Catalunya tornava a formar part de la monarquia hispànica
 - Comptats del Rosselló, la Cerdanya, el Vallespir i el Conflent passaren a ser francesos
1. **Carles II** mor sense descendència el 1700 i el 1702 començà la **GUERRA DE SUCCESSION**, un conflicte internacional entre:
 - Felip V (nét rei Fr), Borbó i absolutista, amb el suport de *França*.
 - Carles d'Àustria, suport de la **Gran Aliança de la Haia** (*Anglaterra, Holanda, l'Imperi Austríac i Portugal*)
 - Tenia el suport dels *catalans + aragonesos* (Catalunya havia firmat el 1705 amb Anglaterra el **PACTE DE GÈNOVA**)
3. Morí l'emperador d'Àustria (Germà de Carles d'Àustria) La corona requeia en Carles (tindria dos) i això no va agradar a la Gran Aliança.
4. Les potències van negociar Fi de la Guerra amb el **TRACTAT D'UTRECHT (1713)**, amb la coronació de Felip V.
5. Catalunya es va trobar sola i va resistir fins **11 setembre de 1714**, quan va caure a mans filipistes

Felip V va abolir les **institucions catalanes** a Catalunya, i va establir el **DECRET DE NOVA PLANTA (1716)**.

- Centralització
- Castellanització
- Absolutisme monàrquic

El Decret de Nova Planta va significar la imposició del **cadastre** (impost), la **construcció de la Ciutadella** i penes de **presó i mort** pels partidaris de Carles d'Àustria.

DEMOGRAFIA. **Augment de la població** per les poques mortalitats catastròfiques i el propi creixement vegetatiu. Es van desplaçar a les ciutats importants (BCN) on hi havia oportunitats € (1712-1787)

AGRICULTURA. Especialització agrícola de **la vinya**

COMERÇ. Exportació de **vi, aiguardent o teixits estampats** + importació de productes colonials.

MANUFACTURACIÓ. S'incentiva el treball a domicili per a satisfer la demanda de productes manufacturats.

Finals s. XVIII es popularitzà el **treball sobre cotó** (futur motor de la indústria catalana) + apareix **1a fàbrica d'indianes** (teixits de cotó estampats)